

delkov. Podnebne spremembe vsako leto povzročijo nemalo težav prav kmetijstvu. Pridelava medu pa je v primerjavi s preteklimi desetletji bistveno nižja, kar predstavlja višjo lastno ceno čebeljih pridelkov.

Zavedamo se, da je težko vrednotiti vse delo nas čebelarjev, kaj šele delo naših pridnih čebel, ki se skriva v naših čebeljih pridelkih. Zato spoštujmo čebele in postavimo cene, ki nam bodo pomagale, da bomo lahko še dolgo uspešno čebelarili, naše čebele pa bodo še naprej skrbele za pridelavo lokalne hrane! V pomoč so nam lahko priporočene cene, ki jih vsako leto objavi Čebelarstva zveza Slovenije na predlog komisije za ekonomike. V mislih pa imejmo tudi to, kakšne **so cene medu na trgu**. Na trgovskih policah še vedno težko najdemo med slovenskega porekla, če pa ga, ta dosega bistveno višjo ceno, kot je cena pri čebelarjih na domu. Povprečna cena medu slovenskega porekla v trgovskih centrih večjih trgovcev znaša 17,00 EUR/kg, kar je bistveno več, kot je povprečna cena pri čebelarjih na domu, kjer je povprečna

Foto: arhiv ČZS

cena 10,71 EUR/kg. Dokaj visoko ceno na trgu dosega tudi uvoženi med, saj povprečna maloprodajna cena uvožene medu v letu 2019 znaša 12,71 EUR/kg. Le skupaj nam bo uspelo! ●

Oddajte svojo ponudbo na spletni strani www.slovenskimed.si

ČZS je s ciljem posredovanja informacij javnim zavodom in drugim zainteresiranim kupcem čebeljih pridelkov prenovila spletno stran www.slovenskimed.si v delu s ponudbo čebelarjev (t. i. borzo medu). Čebelarje, ki se želijo predstaviti s svojo ponudbo, vabimo k registraciji in vpisu svoje ponudbe (vse ponudbe čebelarjev, oddane pred 8. aprilom 2020, so bile zaradi prenove izbrisane). Kupci bodo tako lahko na enem mestu pridobili informacije o priporočenih cenah čebeljih pridelkov in ponudbi čebelarjev s svojega območja.

Preprečevanje rojenja

Simon Golob

svetovalec JSSČ za tehnologijo
simon.golob@czs.si

Kljub temu da so bili v preteklosti, ko so naši predniki čebelarili še v kranjičih, roji zaželeni, pa dandanes ni več tako. Rojenje morda nasmešek na obraz nariše čebelarju začetniku, ki je vesel nove družine, izkušen čebelar pa običajno stori vse, kar je v njegovi moči, da do rojenja ne pride. Da pa ga lahko uspešno preprečimo, moramo začeti pri vzrokih za rojenje. Ko te poznamo, lahko rojenje uspešno preprečujemo in si s tem prihranimo kar nekaj dragocenega časa ter se morda celo izognemo nastanku morebitne poškodbe pri ogrebanju rojev na nedostopnih mestih.

Rojenje je naraven pojav čebelje družine, seveda pa ne nastane kar naenkrat, ampak je logična posledica dalj časa trajajočega rojilnega razpoloženja. To nastane zaradi vzrokov, kot so premalo izrazita paša, stara matica, nedejavne mlade čebele ter pomanjkanje prostora v panju. Slednje je eden izmed glavnih razlogov za rojenje, saj je povezano s pomanjkanjem prostora za zaleganje matice in za gradnjo satja ter preveliko gostoto čebel v panju. Običajno sklepamo, da je rojilno razpoloženje že razvito, ko je satov s pokrito zalego več kot satov z nepokrito zalego. To je jasen znak, da prostora že primanjkuje in da je potrebno ukrepanje.

Kaj torej storiti? Ker čebelam prostora primanjkuje, jim ga povečamo. Pri nakladnih panjih to ni problem, saj lahko dodamo nove naklade. Pri AŽ-panjih pa najprej iz plodišča odstranimo sate s hrano in jih bodisi shranimo v skladišču bodisi začasno postavimo v medišče. Tam jih označimo, da jih kasneje ne točimo, na njihovo mesto v plodišču pa dodamo v gradnjo satje. Kasneje iz plodišč odstranimo tudi sate s pokrito zalego. Te lahko prevesimo (ustrezno označimo in jih kasneje ne točimo) ali pa iz njih naredimo narejenec, torej novo čebeljo družino (v maju ga lahko

Bolje narejenec v prašilčku, kakor roj na veji

naredimo z 1–2 satoma pokrite zalege, satom s hrano, satnicami in zrelem pokritim matičnikom), na mesto, kjer so bili sati z zalego, pa ponovno vstavimo nezgrajeno satje. Dodajanje enega naj bi rojenje zamaknilo za približno teden dni, z dodajanjem več satov pa se ta zamik še poveča. Z odstranitvijo satov iz plodišča smo na videz povečali prostor v plodišču. Mladim čebelam smo omogočili gradnjo satja, s čimer smo vzpodbudili delovanje njihovih voskovnih žlez ter jim omogočili razvoj in nemoteno delovanje krmilnih žlez, matici pa ponovno zaleganje, s čimer smo ji omogočili nemoteno širjenje feromonov, ki so nujni za vzdrževanje ravnovesja v čebelji družini. Obenem smo izboljšali razmerje med obsegom pokrite in nepokrite zalege v panju. Če iz plodišča odstranimo sate s hrano, čebelam ustvarimo tudi občutek lakote, posledica česar je prav tako zmanjšano rojilno razpoloženje. Rojilno razpoloženje zmanjšujemo tudi z uporabo gradilnega satnika, z njegovo uporabo pa spremljamo tudi spremembe dogajanja v čebelji družini. Ukrepe je priporočljivo izvajati tedensko ter obenem redno spremljati stanje v čebeljih družinah, saj so ukrepi najučinkovitejši, če so izvedeni pravočasno, to je vsaj teden pred začetkom gradnje prvih matičnikov. Omeniti velja tudi, da se rojilno razpoloženje skoraj povsem

prekine, če se v naravi pojavi intenzivna paša, med katero se čebele zaposlijo z njenim izkoriščanjem.

Kaj pa storimo, če so v čebeljih družinah matičniki že prisotni? Vsekakor se izogibamo samo njihovemu trganju, ker je to dokaj neučinkovit ukrep. Poleg podiranja matičnikov izvedemo še ukrepe, ki smo jih omenili zgoraj. Če pa so v panju prisotni že pokriti matičniki, pa je to znak, da je roj praktično neizbežen in da bodo prej omenjeni ukrepi le malo uspešni. Takrat lahko izvedemo ukrep razdelitve družine, pri katerem odstranimo matico in večino zalege, iz katere naredimo več narejencev. V družini pa pustimo en zrel matičnik, iz katerega se izleže nova matica. Ker je čebelja družina takrat brez pokrite zalege, lahko situacijo izkoristimo tudi za zatiranje varoj. Seveda z registriranimi sredstvi in ob upoštevanju navodil veterinarjev.

Kaj pa, če do roja vendarle pride? Čebelar je seveda dolžan za roj poskrbeti, ga ogreniti in oskrbeti. Pri ogrebanju rojev na nedostopnih in nevarnih mestih je seveda treba pomisliti tudi na lastno varnost. Ko roj ogrebemo, ga čez noč postavimo v hladen temen prostor in ga naslednji dan vstavimo v očiščen panj na satnice. Družino po potrebi tudi krmimo in preden je v njej prisotna pokrita zalega, po navodilih veterinarjev izvedemo tudi zatiranje varoj. Seveda pa po rojenju temeljito pregledamo tudi izrojenec, pri čemer smo pozorni predvsem na morebitne druge matičnike in na prisotnost varoj (v branje priporočamo članek Vlada Augušтина »Oskrba izrojencev«, objavljen v SČ 6/2015, str. 211, op. ur.).

Rojenja se v sodobni čebelarji praksi čebelarji bolj ali manj ogibamo. Poleg tega, da je za ogrebanje roja potrebno veliko časa, pa je rojenje neugodno tudi z ekonomskega vidika, saj sta običajno tako roj kot izrojenec za izkoriščanje pašne sezone premalo živalna. Ker pa čebele že v obdobju pred rojenjem zmanjšajo svojo dejavnost, predvsem nabilno vnemo, pa so donosi pri izrojencu zmanjšani že teden ali več pred rojenjem, kar negativno vpliva na količino iztočenega medu. ◆

Zatiranje varoj pri rojih in ometencih v maju

Vrhunec razmnoževalnega nagona v mesecu maju s pojavom rojenja izkoristimo za izdelavo rezervnih družin. Namen pravočasne priprave rezerv je izkoristiti optimalni razvojni čas, da se bodo do naslednje sezone razvile v močne gospodarske družine. Osnova za dober začetek razvoja je družina brez varoj.

V rojih in ometencih so vse varoje na čebelah. Priporočamo takojšnje zatiranje varoj s pršenjem pripravljene zdravilne raztopine oksalne kisline zdravila Okсуvar® po navodilu proizvajalca. Metoda pršenja zdravila z učinkovino oksalna kislina je učinkovita, a hkrati lahko toksična, če jo uporabljamo pri lačnih čebelah (roj, ki je več kot 12 ur v temnem in hladnem prostoru). Prednost takojšnjega zdravljenja t. i.

»suhih čebel« je odsotnost satja in njegove kontaminacije. Uporabljena mlačna (32 °C) zdravilna raztopina s pršenjem pri zunanji temperaturi najmanj 8 °C mora biti enakomerno porazdeljena po čebelah. Previdno ravnanje je pomembno pri odmerjanju količine zdravila glede na težo roja oz. ometenca: za 1 kg čebel je treba uporabiti 25 ml zdravilne raztopine.

V primeru odpada več kot 100 varoj po zatiranju pri roju priporočamo zatiranje varoj tudi pri izrojencu. Zaradi možnosti izbire glede na lokacijo in panjski sistem priporočamo predhodno posvetovanje z veterinarjem NVI-ja.

Mag. Mira Jenko Rogelj, VF NVI